

Prostor svobody, spravedlnosti a bezpečnosti: Náklady na chybějící společné řešení EU

(Area of freedom, security and justice: Cost of non-Europe)

Zdroj:

[http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI\(2019\)631730](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI(2019)631730)

Autor: Výzkumná služba Evropského parlamentu (Wouter van Ballegooij)

Současný stav

Briefing se zabývá náklady, které by nemusely existovat, pokud by byla kompletně zavedena společná opatření EU (Cost of non-Europe) ve všech členských zemích v takzvaném Prostoru svobody, spravedlnosti a bezpečnosti (ASFJ), který byl vytvořen na základě Amsterodamské smlouvy v roce 1999. V následujících 20-ti letech provedla EU zásadní kroky v následujících oblastech:

Azyl, migrace a kontrola hranic

- Díky Schengenskému prostoru neprobíhají kontroly na vnitřních hranicích.
- Vízový kodex EU harmonizoval vydávání krátkodobých víz v členských státech.
- Společný evropský azylový systém sjednotil poskytování azylu v EU.
- Přijetí společných standardů pro návrat nelegální migrantů.
- EU se zaměřila na budování komplexní přistěhovalecké politiky pro legálně pobývajících příslušníky třetích zemí.

Bezpečnost

- Přijetí opatření například pro oblasti organizovaného zločinu, terorismu, kyberkriminality, drog, zbraní, praní peněz nebo obchodu s lidmi.
- Podpora výměny informací například pomocí informačních systémů EU a členských států.
- Nástroje EU usnadňují společná vyšetřování nebo přeshraniční sběr informací.

Základní práva

- EU vytvořila společné standardy k ochraně základních práv, například proti diskriminaci vůči rase, pohlaví, náboženství, sexuální orientaci...
- Řada agentur EU poskytuje expertízu pro ochranu základních práv.
- EU přijala řadu opatření k ochraně osobních dat.

Mezery, překážky a jejich dopady

Ačkoli EU podnikla v posledních 20-ti letech řadu opatření, stále existují v ASFJ výrazné mezery a prostor ke zlepšení. Tyto nedostatky mají negativní dopad na základní práva občanů EU a třetích zemí a také na rozpočet. Dopad na rozpočet se odhaduje na alespoň 180 miliard Euro ročně. Největší nedostatky existují v následujících oblastech:

Hodnoty a práva v teorii a praxi: Studie Výzkumné služby Evropského parlamentu (EPRS) objevila existenci rozdílu mezi proklamovanými hodnotami a právy EU a jejich skutečným dodržováním členskými státy. Hlavními příčinami těchto rozdílů je rozsah pravomocí EU k prosazování hodnot a práv EU, rozdělení kontrolních pravomocí mezi orgány EU a členské státy a nedostatečná účinnost donucovacích mechanismů.

Náklady na zrušení Schengenského prostoru: Některé státy znovu zavedly kontroly na vnitřních hranicích EU v reakci na migrační krizi. Komise proto navrhla kroky, které by měly vést k uvedení hranic do původního stavu. Studie EPRS odhadla, že náklady jedinců a podniků na znovu zavedení hraničních kontrol by byly 100 až 230 miliard Eur během 10 let a další 2 až 4 miliardy by byly potřeba na provoz kontrol.

Kontrola hranic a vízová politika: Přípravovaná studie EPRS uvádí, že problémy spojené s hraniční kontrolou jsou spojené s nedostatečnou strategií integrované správy hranic, centralizovaného velení a kontroly nad zdroji potřebnými pro ochranu vnějších hranic. Unie zatím nedospěla ke společnému přístupu k Schengenským vízům. Studie odhaduje přibližně 27,5 miliardy Eur na status quo.

Azylová politika: Studie EPRS označila za největší problém v této oblasti špatnou implementaci Společného evropského azylového systému. EU nemá rámec pro legální vstup do EU za účelem žádosti o mezinárodní ochranu. Odpovědnost za žadatele o azyl se nerovnoměrně rozděluje mezi členské státy. Existují obavy z porušování základních práv ve všech fázích žádání o azyl. Uprchlíci jsou často nuceni využívat nebezpečné alternativy, které ohrožují jejich zdraví a podporují organizovaný zločin. Studie odhaduje výši nákladů na status quo 48,3 miliard Eur.

Legální migrace: Studie EPRS odhalila řadu překážek, kterým čelí občané třetích zemí - například pracovní povolení, rovnost zacházení, status pobytu nebo sloučení rodiny. Příčinou těchto překážek je nedostatečné vynucování mezinárodních lidských práv a pracovních norem. Ztráty na příjmu občanů třetích zemí a ztráta daňových příjmů se odhaduje na 29 miliard Eur ročně.

Organizovaný zločin, kyberkriminalita a korupce: Studie EPRS došla k závěru, že největší bariéry v této oblasti jsou nedostatečné prosazování mezinárodních norem a norem EU. V boji proti kriminalitě je problémem i nedostatečné sdílení informací mezi řadou národních a evropských informačních systémů. Studie odhadla, že náklady evropské ekonomiky na korupci jsou mezi 218 až 282 miliardami Eur ročně. Studie odhadla hodnotu nedovoleného obchodu na 110 miliard Eur ročně. Hodnota kyberkriminality byla odhadnuta na 100 miliard ročně.

Mezinárodní bezpečnostní institut, z.ú.,
Na Ořechovce 580/4, Praha 6, PSČ 162 00
IČO: 07313209

Boj proti terorismu: Studie EPRS našla nedostatky spojené s protiradikalizačními programy, narušení financování terorismu a šíření informací mezi národními orgány. Studie upozornila na potřebu lepšího hodnocení dopadů opatření, která EU zavedla. Kromě přímých dopadů na oběti terorismu má také dopad na celou společnost. Studie uvádí, že terorismus stál EU 185 miliard Eur ve ztraceném HDP a 5,6 miliard v lidských životech v letech 2004 až 2016. Na druhou stranu v posledních několika letech rozpočet boje proti terorismu výrazně vzrostl.

Rovnost a boj proti rasismu a xenofobii: Studie EPRS odhalila, že mezinárodní standardy zaměřené na boj proti násilím vůči ženám a podpora lidí s postižením nebyly dosud plně implementovány. Na úrovni EU jsou určité menšiny chráněny pouze při zaměstnání. Studie odhadla, že náklady společnosti a ztráta příjmu jedinců v této oblasti je 230 miliard Eur včetně 30 miliard přímo ztracených z HDP.

Ochrana dat: Nedávné skandály v online sféře upozornily na zodpovědnost jedinců při rozhodování o poskytování jejich osobních informací. Podle průzkumu EU 61 % občanů je znepokojena z toho, že jejich online aktivita se zaznamenává. Náklady na status quo v této oblasti zatím nejsou známy. Komise se však zavázala předložit zprávu v květnu 2020, která bude hodnotit zavedení a uplatňování GDPR.

Procesní právo a podmínky zadržení: Studie EPRS došla k závěru, že práva a podmínky zadržení podezřelých a vykonávání trestu nedosahuje mezinárodních standardů a standardů EU. Evropské právo pro podezřelé stanovuje pouze minimální standardy. Některé oblasti nebyly dostatečně řešeny na úrovni EU, jako například vyšetřovací vazba, což vede k přelidnění věznic. Tyto nedostatky mají dopady na fyzické a mentální zdraví podezřelých a vězňů. Vyšetřovací vazba stojí EU přibližně 1,6 miliardy Eur ročně v ušlém zisku a mzdě. Dále v letech 2005 až 2009 vznikly náklady 215 miliard Eur díky nevykonaným Evropským zatýkáacím rozkazům.

Opatření s potenciálem zlepšení současného stavu

Proti těmto nedostatkům se navrhuje opatření ve čtyřech hlavních oblastech:

Mechanismus EU pro sledování a prosazování demokracie, právního státu a základních práv:

- Evropský parlament vyzývá k vytvoření paktu unie pro demokracii, právní stát a základní práva (DRF), který by měl na starosti každoročně vydávat zprávu o DRF v jednotlivých členských státech a politický cyklus DRF. Náklady na tuto činnost odhadla EPRS na 4 milióny Eur.
- Parlament také navrhuje, aby otázka DRF byla součástí hodnocení dopadů každého návrhu Komise
- Ačkoli Komise prozatím odmítala podobné návrhy kvůli technické a právní proveditelnosti, v poslední době se stává podobným návrhům více přístupná.

Vytvoření bezpečných právních cest pro migranty a žadatele o azyl pro vstup do EU:

Mezinárodní bezpečnostní institut, z.ú.,
Na Ořeškovce 580/4, Praha 6, PSČ 162 00
IČO: 07313209

- Existuje několik možností, jak snížit náklady na azylovou politiku EU. Například se jedná o vytvoření humanitárních víz EU nebo přijetí rámce EU pro znovuosídlování
- V oblasti legální migrace by mohlo pomoci přijetí společného kodexu EU o přistěhovalectví, který by se zabýval všemi občany třetích zemí.

Zavedení evropské kultury prosazování práva:

- Tato kultura znamená, že v oblasti prosazování práva, národní organizace sdílí informace, používají kooperační nástroje EU a hledání podpory u orgánů EU se stane přirozeností.
- Komplexnější zapojení Evropského parlamentu a národních parlamentů do cyklu trestní politiky by mohlo vést k efektivnější alokaci zdrojů.
- Přistoupení EU ke Skupině států proti korupci (GRECO) by mohlo zlepšit monitorování institucí EU.
- V oblasti terorismu se klade důraz na monitorování efektivnosti a dodržování základních práv protiradikalizačních programů a nové metody, jak zabránit nebo ztížit financování terorismu.
- Navrhuje se zvážit udělení pravomoci Úřadu evropského veřejného žalobce v oblasti mezihraničních teroristických zločinů.
- Adoptování předešlých zmíněných opatření by mohlo ušetřit alespoň 82 miliard Eur ročně.

Dokončení rámce EU v oblasti základních práv:

- Kromě nedostatečného prosazování základních práv existují mezery i v její ochraně. Například pokud by zavedení Istanbulské úmluvy (boj proti násilí vůči ženám) snížilo násilí pouze o 10 %, přímé náklady by se zmenšily o 23 miliard ročně. Dále by se mohla přijmout "Antidiskriminační" směrnice nebo rámcové rozhodnutí pro boj proti formám a projevům rasismu a xenofobie.
- V oblasti ochrany dat GDPR by se ve své finální podobě měla ušetřit 1 miliarda Eur ročně.
- Potenciální přijetí směrnice o kritériích a procesních postupech týkajících se vyšetřovací vazby, by se mohly potenciálně snížit náklady o 162 až 707 milionů Eur ročně.
- Přezkoumání Rámcového rozhodnutí o Evropských zatýkacích rozkazech na základě požadavku Evropského parlamentu by mohlo ušetřit 43 milionů Eur ročně a vedlo by k patřičnému dodržování základních práv a hodnot EU.